

K104 Narvik Sentrum

Beliggenhet

Narvik ligger innerst i Ofotfjorden. Kulturmiljøet omfatter sentrumsområdene på østsiden av byen i tilknytning til Kongensgate og Dronningensgate og avgrenses mot nord av Brannbakken, og i sør av Havnegata.

Nasjonale interesser

Sentrumsområdet i Narvik har nasjonal interesse på grunn av sin industri-, byplan-, arkitektur- og gjenreisningshistoriske rolle. Kulturmiljøet består i hovedsak av mellomkrigs- og gjenreisningsbebyggelse oppført etter byplan av Sverre Pedersen og etter regulering av den norske etaten BSR (Brente steders regulering).

Narviks historiske utvikling formidles gjennom kulturmiljøets kontakt med omkringliggende natur og industriområdet samt opplevelsen av det ensartede bygningsmiljøet som kvartalene med mellomkrigs- og gjenreisningsarkitekturen utgjør.

Beskrivelse

Etter byggingen av Ofotbanen mellom Kiruna og Narvik rundt 1900 og første verdenskrig vokste Narvik raskt og det ble behov for å regulere byen. Byplanlegger Sverre Pedersen laget byplan for Narvik i 1926. Som følge av denne byplanen ble torvet etablert med ny torvhall som fond-motiv i 1930. Med utgangspunkt i broen og torvet ble så reguleringen skrittvis gjennomført. Sist på tretti-tallet ble det bygget en rekke bolighus og forretningsbygg og av viktige offentlige bygninger sto kirken ferdig i 1925, brannstasjonen i 1933 og sykehuset, som var bygget i 1920, fikk et moderne tilbygg som sto ferdig i 1938. Flere andre store prosjekter var også i startfasen, men så kom krigen.

Narvik ble bombet ved starten av annen verdenskrig og allerede høsten 1940 startet arbeidet med ny reguleringsplan for byen. Reguleringsarbeidet ble utført av «Brente Steders Regulering» som Sverre Pedersen ledet. Den nye planen for Narvik bygget i hovedsak på Pedersens plan av 1926.

Gjenreisningsbebyggelsen i sentrum er i hovedsak konsentrert i de tre kvartalene som omkranser Torvet, samt fire tilstøtende kvartaler. Forretningsbyggene til Kongens gate og Dronningens gate er reist etter BSR retningslinjer utarbeidet under krigen. Bygningene ble oppført i tre etasjer med saltak og med sidefløyer til tverrgatene mellom Kongens gate og Dronningens gate. Bygningene er oppført i god materialkvalitet hvor utvendige detaljer er bevarte flere steder og bygningene bidrar på den måten til å øke kulturmiljøets opplevelsesverdi. I første etasje hadde forretningene store glassflater mot gaten, mens de to øvrige etasjene har pussede murflater med enkeltstående vinduer. Byens hovedgate, Kongens gate, var ensidig bebygd sør for Torvet for å integrere naturen i byrommet gjennom akser og siktlinjer. Flere planer om bebyggelse har opp gjennom årene ikke ført frem. En viktig del av opplevelsesverdien er utsikten fra byens hovedgate mot fjellene i syd og vest, mot havna, Framnesodden og LKAB-området. Musikkpaviljongen tegnet av Jan Inge Hovig (tidligere byarkitekt) på det sentrale torget utgjør et viktig samlingspunkt ved høytider.

Faglige råd for forvaltning

Generelle råd

De etterfølgende faglige rådene skal bidra til å ivareta kulturhistoriske og arkitektoniske verdier i forvaltningen av kulturmiljøer i NB!-registeret.

Verneverdiene forutsettes ivaretatt av kommunen i deres plan- og byggesaksbehandling. Dette gjelder både hensyn til viktige enkeltbygg, kulturminner, grøntområder og kulturlag innenfor kulturmiljøet samt landskapsrelaterte og strukturelle sammenhenger.

Landskapsnivå

- Siktlinjer mellom byens østre og vestre del skal ivaretas.
- Tak skal vurderes som del av byens taklandskap og behandles som en del av tiltakets samlede arkitektoniske uttrykk. Ved eventuelle nybygg og ombygginger skal tekniske anlegg, som heisoppbygg og ventilasjonsanlegg m.m., integreres i den arkitektoniske utformingen.

- Ethvert tiltak innenfor kulturmiljøet skal ha gode visuelle kvaliteter både i seg selv, i forhold til tiltakets funksjon, og dets bygde og naturlige omgivelser og plassering.

Kulturmiljønivå

- I tilstøtende randområder skal nye tiltak ikke redusere opplevels- eller bruksverdien knyttet til det historiske bymiljøet.
- I området skal historiske bygningshøyder og gesimshøyder være førende for eventuelle nybygg. Den historiske bebyggelsens karakteristiske volum med skala og proporsjoner, samt plassering av bygninger skal videreføres ved nye tiltak.
- Eksisterende bebyggelsesmønster skal opprettholdes.
- Eiendoms- og tomtestruktur skal gi føringer for den prinsipielle bebyggelsesstrukturen. Der den historiske tomtestrukturen slås sammen er det viktig at den uttrykker seg i fasadenes inndeling og rytme.
- Bebyggelsesmønsteret, torgene, og gatestrukturen er en viktig del av områdets historie og skal bevares og videreføres.

Objektnivå

- Ved vedlikehold og utbedring skal kulturhistoriske og arkitektoniske verdier som knytter seg til de historiske byggenes detaljer bevares, derav material- og fargebruk, dør- og vindusutforming og øvrige bygningsdetaljer. Originale bygningsdeler skal bevares, dersom disse er tapt skal de rekonstrueres etter historiske forbilder.
- Stedegen byggeskikk og håndverkstradisjon skal opprettholdes og videreføres ved eventuelle nye tiltak, herunder endringer, til-, på- og nybygg. Ved eventuell oppføring av tilbygg skal tilpasses eksisterende bebyggelse og underordnes denne.
- Der det er gjennomført uheldige tiltak som har svekket kulturmiljøets egenart bør det gjennomføres byreparasjon i form av tilbakeføring og gjenoppbygging som viderefører den lokale byggeskikken.
- Den historiske fargepaletten skal videreføres, eventuelt tilbakeføres på dokumentert grunnlag.

Elementnivå

- Eksisterende gatebelegg, gatemøblering og elementer som er karakteristiske for området skal bevares eller tilbakeføres. Utbedring skal skje ved bruk av tradisjonelle materialer og teknikker.
- Nytt gatebelegg, gatemøblering og elementer som innføres i området skal utformes i henhold til historisk forbilde som samsvarer med områdets stedegne karakter.
- Tekniske innretninger, herunder også skilt og reklame, skal gis en diskret utforming og ha en plassering, materialbruk og fargevalg som harmonerer med områdets karakter.
- Eksisterende logoer og skilt av kulturhistorisk betydning skal sikres. Nye skilt skal utformes med utgangspunkt i områdets historie.
- Hageareal og verdifulle trær skal bevares.